

Büyük Katılımlı Spor Organizasyonlarında Seyircilerin Etkinlik Kalitesini Değerlendirmesi: Tek Madde Ölçümü

Assessment of Event Quality in Major Spectator Sports: Single-item Measures

Alparslan Aziz Tunç^{ID^a} & Oruç Ali Uğur^{ID^a}

*Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı

Makale Geçmişi

Geliş : 18 Ağustos 2023

Kabul : 10 Ekim 2023

Çevrimiçi : 12 Ekim 2023

DOI: 10.55929/besad.1345991

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Article History

Received : August 18, 2023

Accepted : October 10, 2023

Online : October 12, 2023

DOI: 10.55929/besad.1345991

Article Type

Research Article

Öz: Bu çalışmada Ko ve arkadaşları (2021) tarafından alan yazına kazandırılan Büyük Katılımlı Spor Organizasyonlarında Seyircilerin Etkinlik Kalitesini Değerlendirmesi: Tek Madde Ölçümü ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini test etmek amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu Antalya'da gerçekleştirilen 2023 Voleybol Kadınlar Milletler Ligine katılan 241 kadın ve 129 erkek, toplam 370 voleybol seyircisi oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş aralığı 16 ile 68 ($X= 28.10$, $Ss=13.46$) olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin geçerliği için Açıklayıcı (AFA) ve doğrulayıcı faktör (DFA) analizleri kullanılmıştır. Güvenirlik hesaplaması için ise test tekrar test ve cronbach alfa iç tutarlık katsayısı yöntemleri tercih edilmiştir. Bulgulara göre Türk kültürüne uyarlanan ölçeğin orijinal formunda olduğu gibi 11 alt faktörü temsil eden 11 maddeli yapısı onaylanmıştır. Sonuç olarak, Türk kültürüne uyarlanan ölçek, büyük katılımlı spor organizasyonlarına katılan seyircilerin etkinliğin kalitesini tek madde ölçümü ile değerlendirebilmesi için geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor yöneticiliği, izleyici, ölçek uyarlama

Abstract: The purpose of this study was to check validity and reliability of Assessment of Event Quality in Major Spectator Sports: Single-Item Measures scale developed by Ko et al. (2021). Sample of the study were 241 female and 129 males, totally 370 volleyball spectators who attended Volleyball Nations League 2023 organized in Antalya. Age range of the participants was 16 to 68 years ($M= 28.10$, $SD=13.46$). To check validity of the scale, explanatory (EFA) and confirmatory (CFA) factor analysis were used. Test-retest and Cronbach alpha coefficient methods were utilized for reliability check of the scale. Results of the scale which was adapted to Turkish culture showed that 11 items representing 11 sub-factors was approved as in the original form of the scale. As a conclusion, it was determined that the scale of Assessment of Event Quality in Major Spectator Sports: Single-Item Measures is valid and reliable measurement tool in order to evaluate spectators' assessment of event quality.

Keywords: Sports management, viewer, scale adaptation

Bu makaleye atıf yapmak için | To cite this article

Tunç, A. A. & Uğur, O. A. (2023). Büyük katılımlı spor organizasyonlarında seyircilerin etkinlik kalitesini değerlendirilmesi: tek madde ölçümü. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 113-126. <https://doi.org/10.55929/besad.1345991>

Contact: Alparslan Aziz Tunç

Yunus Emre Yerleşkesi 70100 Karaman / Türkiye

alparslanaziztunc@gmail.com

GİRİŞ

Sporla ilgili yarışma ve müsabakaları izlemek insanlar için boş zamanlarını iyi değerlendirme ve dinlenme olanakları sağlamaktadır. Son yıllarda bu yarışma ve müsabakaları yerinde izlemek için katılan kişi sayısında ciddi bir artış gözlemlenmektedir (Ko vd., 2021). Artan katılım oranı özellikle büyük izleyici sayısına sahip sporlarda (futbol, basketbol vb.) yeni gelir kaynakları, teknoloji ile ilgili gelişmeleri takip etme ve taraftarlarını daha fazla spor organizasyonuna çekmeye yönelik girişimleri hızlandırmıştır (Ko vd., 2010).

Spor pazarlaması uzmanları, spor izleyicilerinin tüketim kararlarını ve deneyimlerini etkileyen temel faktörleri tanımlamayabilmek için oldukça fazla çaba göstermişlerdir (Theodorakis vd., 2001). Bazı uzmanlar organizasyon kalitesinin hem katılımcılarının memnuniyet düzeyini ve tekrar katılmak istemelerini olumlu yönde etkilediğini (Theodorakis vd., 2009; Theodorakis & Alexandris, 2008), hem de organizasyonun düzenlendiği yerin algılanan imajını geliştirdiği ve tekrar bu organizasyona katılma olasılığını arttırdığını belirlemişlerdir (Moon vd., 2013). Bu nedenle yöneticilerin organizasyon hizmetlerinin kalitesini etkili bir şekilde yönetmesi zorunludur çünkü seyirciler kalite algılarını oyun performansı ve oyun deneyimlerine ilişkin genel izlenimlerine dayalı olarak geliştirirler (Ko vd., 2011).

Spor tüketicilerinin algıladığı kaliteyi kavramsallaştırmak ve ölçmek, hizmet pazarlaması ve spor alan yazınında tartışılmaya devam eden bir konudur (Biscaia vd., 2017; Martin vd., 2012; Martinez & Martinez, 2010). Yapılan çalışmalarda organizasyon kalitesinin farklı kavramsal noktalardan etkilendiği belirlenmiştir (Biscaia vd., 2017; Getz vd., 2001; Kelley & Turley, 2001; Kim vd., 2016; Ko vd., 2011; Koo, 2009; Theodorakis vd., 2001). Ayrıca çalışmalar, organizasyon kalitesini ölçmek amacıyla kullanılan araçların katılımcıların organizasyonun yapıldığı alanda ölçme aracını doldurma işlemlerinin çok uzun sürdüğünü belirtmektedir (Martin vd., 2012).

Bu durum veri toplama açısından oldukça kritiktir çünkü madde sayısının fazla olması, yanıtlayanların benzer soruları tekrar tekrar yanıtlamaktan yorulma, rahatsız olma veya sıkılma riskini arttırmaktadır. Bunun sonucunda yanıtlayıcılar araştırmaya katılmayı reddedebilir, soruları atlayabilir veya rastgele yanıt verebilirler (Robins vd., 2001). Robins ve arkadaşları (2011), karşılaşılan bu tür sorunlara çözüm olarak fazla maddeli ölçeklerde alt boyutların tek madde ile ölçülmesinin yararlı olacağını belirtmişlerdir.

Ölçme araçlarının alt boyutlarının çoklu madde ile ölçümü bazı araştırmacılar için daha güvenilir ve geçerli (kapsam ve yapı geçerliği) kabul edilse de (Diamantopoulos vd., 2012; Kwon & Trail, 2005; Robins vd., 2001), tek madde ölçümü ile yüz yüze geçerlik ve esneklik konularında avantaj

sağlamadığı alanyazındaki çalışmalarda görülmektedir (Nagy, 2002; Wanous & Hudy, 2001). Ayrıca tek madde ölçümü ile araştırmacıların a) Maddelerin yazımında daha az zaman harcama, b) Maddelerin doldurulmasında daha az zaman harcama, ve c) Dolduranlar için daha az sıkıcı olma avantajlarına sahip oldukları belirtilmektedir (Gardner vd., 1998).

Tek madde ile ölçme yapısının geçerliği ve güvenilirliği farklı alanlarda test edilmiştir. Psikoloji alanında yapılan çalışmalarda benlik saygısı (Robins vd., 2001), ait olma (Nichols & Webster, 2013), iş doyumu (Nagy, 2002), öznel iyi oluş (Sandvik vd., 1993) ve bağlanma stili (Hazan & Shaver, 1987) değişkenlerinde tek madde ile ölçmenin yararlı olduğu belirlenmiştir. Tek madde ölçümünün etkililiği spor bilimlerinde alanında yapılan çalışmalarda da kanıtlanmıştır (Kwon & Trail, 2005; Li vd., 2000). Örneğin, Li ve arkadaşları (2000), genel fiziksel aktivitenin ölçülmesinde tek madde ile ölçümün etkili ve güvenilir olduğunu belirtmişlerdir. Kwon ve Trail (2005) ise taraftarların davranışlarına yönelik alan yazında yer alan takım aidiyeti göstergesi (Trail & James, 2001) ve takıma psikolojik bağlılık (Mahony vd., 2000) ölçeğini tek madde ölçümüne göre tekrar geliştirmişlerdir. Bulgular ölçme araçlarının tek madde ölçümü açısından geçerli ve güvenilir olduklarını göstermiştir. Sporda hizmet kalitesi kavramında ise Kwon ve Ko (2006), alan yazında Ko ve Pastore (2005) tarafından geliştirilen rekreasyon amaçlı sporda hizmet kalitesi ölçeğini tek madde ölçümüne göre yeniden yapılandırmışlardır. Bulgular, tek madde ölçümü ile rekreasyon amaçlı sporda hizmet kalitesinin ölçülmesinin geçerli ve güvenilir olduğunu göstermiştir. Yakın zamanda Ko ve arkadaşları (2021), Ko ve arkadaşları (2011) tarafından geliştirilen büyük katılımlı spor organizasyonlarında seyircilerin etkinlik kalitesini değerlendirme ölçeğini tek madde ölçümü ile değerlendirmişlerdir. Çoklu madde ölçümünde yer alan 40 madde ve 12 alt boyuttan oluşan orijinal büyük katılımlı spor organizasyonlarında seyircilerin etkinlik kalitesini değerlendirmesi, Ko ve arkadaşları (2021) tarafından her maddenin tek bir alt boyutu ölçtüğü 11 madde ile geçerliği ve güvenilirliği sağlanmıştır.

Büyük katılımlı spor organizasyonlarında seyircilerin etkinlik kalitesini değerlendirmesi Türk alan yazınında da önemli görülmektedir. Yapılan incelemelerde Ko ve arkadaşlarının (2011) orijinal çalışmasının Şimşek (2014) tarafından Türk alan yazınına kazandırıldığı görülmektedir. Ko ve arkadaşlarının (2021) belirttiği gibi Türk alan yazınında yer alan büyük katılımlı spor organizasyonlarında seyircilerin etkinlik kalitesini değerlendirme ölçeğinin madde sayısının fazla olması ölçeğin kullanımını etkilemektedir. Bu çalışmanın amacı Ko ve arkadaşları (2021) tarafından alan yazına kazandırılan tek madde ölçümü ile büyük katılımlı spor organizasyonlarında seyircilerin etkinlik kalitesini değerlendirme ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenilirliğinin gerçekleştirilmesidir.

YÖNTEM

Çalışmayı bir devlet üniversitesinin etik kurulu onaylamıştır (Etik kurul no: 09-2023/133). Ayrıca katılımcılardan bireysel olarak izin formu toplanmıştır.

Katılımcılar

Çalışmaya 241 kadın ve 129 erkek, toplam 370 voleybol seyircisi gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların yaş aralığı 16 ile 68 (\bar{X} = 28.10, S_s =13.46) olarak tespit edilmiştir. Çalışmada yer alan seyircilerin 135'i lise (% 36.5), 178'i lisans (% 48.1), 49'u yüksek lisans (% 13.2) ve 8'i doktora (% 2.2) mezunu olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların 287'si (% 77.6) organizasyona katılmadan önce voleybol oynamış olduğunu belirtirken, 83'ü (% 22.4) voleybol oynamadığını ifade etmiştir. Verinin toplandığı organizasyona katılanların 93'ü (% 25.1) kendi başına, 145'i (% 39.2) arkadaşlarıyla ve 131'i (% 35.7) ailesiyle katıldığını belirtmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel bilgi formu. Araştırmaya katılan organizasyon seyircilerinin bilgilerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Formda katılımcıların yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumu, voleybol oynamış olup olmama durumu ve organizasyona kiminle katıldığı soruları yer almaktadır.

Büyük katılımlı spor organizasyonlarında seyircilerin etkinlik kalitesini değerlendirmesi: Tek Madde Ölçümü (BKSOSEKD-TMÖ). Ölçeğin orijinali Ko ve arkadaşları (2011) tarafından 40 madde ve 12 alt boyut olarak geliştirilmiştir. Ölçek, yine Ko ve arkadaşları (2021) tarafından tek madde ölçümü açısından tekrar yapılandırılmış ve ölçek 11 alt boyutu temsil eden 11 madde olarak alan yazına kazandırılmıştır. Ölçek, 7'li likert tipi olup 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 7 (kesinlikle katılıyorum) arasında katılımcılar yanıtlarını işaretleyebilmektedir. Ölçeğin güvenirlik analizi için cronbach alfa değerleri kontrol edilmiş ve maddelerin .75 ile .91 aralığında cronbach alfa değerine sahip olduğu belirlenmiştir.

Ölçeğin Çeviri Aşaması. Büyük katılımlı spor organizasyonlarında seyircilerin etkinlik kalitesini değerlendirme: Tek Madde Ölçümü ölçeği için Yang Jae Ko (sorumlu yazar) ile iletişime geçilmiş ve kendisinden gerekli izinler alınmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye çeviri aşamasından Brislin (1986) tarafından önerilen çeviri-geri çeviri yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal dili olan İngilizce'den Türkçe'ye çevirisi için iki İngilizce dil bilimi uzmanından destek istenmiştir. Bu akademisyenlerden gelen çeviri formu farklı iki İngilizce dil bilimi uzmanına gönderilmiş ve kendilerinden Türkçe'den İngilizce çeviri gerçekleştirmeleri istenmiştir. Çevir geri çevir yöntemine göre İngilizce'den Türkçe'

ye ve Türkçe' den İngilizce' ye çevirilerin birbiriyle uyumlu olması gerekmektedir. Bu uyumu belirlemek amacıyla spor bilimleri alanında ve spor organizasyonu konusunda uzman olan iki profesöre çeviriler paylaşılmıştır. İyi derecede İngilizce bilgi düzeylerine sahip olan bu uzmanlar, çevirileri karşılaştırmış ve soruların son haline karar vermişlerdir. Çeviri tekrar çeviri sürecinde ölçeğin orijinal formu ile uyumlu hareket edilmiş ve ekleme ya da çıkarma yapılmamıştır. Ölçek soruları son olarak spor organizasyonlarına katılmış yaşları 24 ile 30 arasında olan 15 yetişkine sunulmuş ve anlaşılabilirlik (yüz yüze geçerlik) kontrol edilmiştir. Katılımcıların tamamı soruların anlaşılır olduğunu belirtmişlerdir.

Veri Toplama Süreci

Büyük katılımlı spor organizasyonlarında seyircilerin etkinlik kalitesini değerlendirme: Tek Madde Ölçümü ölçeğinin geçerlik güvenirlik verileri Antalya'da düzenlenen 2023 yılı Voleybol Kadınlar Milletler ligi seyircilerinden toplanmıştır. Çalışma verisi, organizasyonu izleyen seyircilerden etkinlik sırasında ve sonrasında toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Ölçeğin analiz işlemleri öncesinde tekli ve çoklu normal dağılım kontrol edilmiştir. Tekli normal dağılım kontrolü için basıklık ve çarpıklık değerleri kontrol edilmiştir. Değerlerin +2.0 ile -2.0 aralığında olması beklenmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Elde edilen değerler ölçek maddelerinin tamamının beklenen normal dağılıma sahip olduğunu göstermiştir (Dağılım aralığı -1.1 ile 0.85 arasındadır). Çoklu normallik kontrolü için Mardia's test ile kontrol edilmiştir. Değerin p anlamlılık ($p=.05$) düzeyine göre katsayı değerinin 1.96'dan az olması beklenmektedir. Çalışmamızda elde edilen Mardia's test değeri 1.42 (<1.96) ile çoklu normalliğin sağlandığını göstermektedir.

Ölçeğin geçerlik analizi için alan yazında sıklıkla kullanılan Açıklayıcı (AFA) ve Doğrulayıcı faktör analizleri (DFA) tercih edilmiştir. AFA için Tabachnick & Fidell (2013) tarafından önerilen ve daha güvenilir olduğu ifade edilen faktörleştirmede maksimum olabilirlik yöntemi ve döndürme yöntemi olarak da eğik döndürme yöntemlerinden doğrudan (direct) oblimin yöntemi kullanılmıştır. DFA için ise AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index), Ki kare uyum testi (Chi-Square Goodness), CFI (Comparative Fit Index), RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation), GFI (Goodness of Fit Index), NFI (Normed Fit Index), RFI (Relative Fit Index), IFI (Incremental Fit Index), CFI (Comparative Fit Index) ve AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) uyum indeksleri kontrol edilmiştir.

Ölçeğin güvenirlik analizi için Cronbach Alfa ve test-tekrar yöntemleri kontrol edilmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizleri için SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerinden elde edilen bulgular sunulmuştur.

Geçerlik Varsayımları

Ölçeğin geçerlik analizleri gerçekleştirilmeden önce bazı varsayımlar kontrol edilmiştir. İlk olarak veri kaybının varlığı incelenmiş ve veri kaybı olmadığı belirlenmiştir. Sonrasında toplanan verilerde uç değerlerin olup olmadığı kontrol edilmiştir. Leverage uzaklık değerlerine göre uç değerlerin olmadığı belirlenmiştir. Son varsayım olarak çoklu bağlantı kontrol edilmiştir. Maddeler arasında .80 ve üzeri korelasyonun olması çoklu bağlantıya işaret etmektedir. Bulgularımız maddeler arası korelasyon değerlerinin beklenen .80 ve altında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett test bulguları

Test	Değer
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	.92
Approx. Chi-Square	1952.58
Bartlett's Test of Sphericity	sd
	P
	.00

Toplanan verilerin faktör analizine uygunluğunu kontrol etmek için Kaiser-Meyer Olkin (KMO) ve Bartlett testleri kontrol edilmiştir. Tablo 1'e göre KMO değerinin .92 ile beklenen değerin üzerinde olduğu görülmektedir (.70 ve üzeri). Bartlett test değerinin ise p anlamlılık düzeyi .05'e göre anlamlı olması beklenmektedir (Tavşancıl, 2005). Tablo 1 de görüldüğü gibi Bartlett değeri anlamlı bulunmuştur. Faktör analizi için gerekli olan tüm varsayımlar kontrol edilmiş ve sağlanmıştır.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Tablo 2'de araştırmaya katılan spor gönüllülerinin, SGM, KG ve KA ölçekleri ve alt boyutlarına ilişkin ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerleri yer almaktadır. Analiz bulgularında; SGM'den elde edilen ortalamanın 5.08 olduğu tespit edilmiştir. SGM alt boyutları incelendiğinde en düşük ortalamanın "dışsal ödüller" alt boyutunda ($\bar{x}=3.16$); en yüksek ortalamanın ise "değerlerin ifadesi" alt boyutunda ($\bar{x}=5.49$) olduğu saptanmıştır. KG'den elde

edilen ortalamasının 3.75 olduğu belirlenmiştir. KG alt boyutlarına ilişkin ortalama puanlar incelendiğinde ise en yüksek ortalamasının “kariyer uyumluluğu” alt boyutunda ($\bar{x}=3.92$), en düşük ortalamasının ise “iş piyasasına ilişkin algılanan bilgi” alt boyutunda ($\bar{x}=3.40$) olduğu tespit edilmiştir. KA’dan elde edilen ortalama puanın ise 4.11 olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Ölçeğin alt boyut, madde ve madde yükleri tablosu

Alt Boyut	Madde	Madde Yüğü
Beceri Performans	Takım, istediğim mükemmel oyunu sunmaktadır.	.56
Organizasyon Saati	Çalışma saatleri ve oyun programı uygundur.	.57
Bilgilendirme	Oyun ve takımla ilgili güncel ve ilgili bilgileri elde	.61
Eğlenme	Takım tarafından gerçekleştirilen gösteri/eğlence	.72
Temsil	Takımın temsil gücü mükemmel kaliteye sahiptir.	.74
Seyirci Personel İletişimi	Organizasyon çalışanlarından etkilendim.	.60
Seyirci Etkileşimi	Diğer taraftarlarla etkileşimim iyidir.	.66
Sosyalleşme	Spor organizasyonundaki sosyal etkileşimim oldukça	.81
Organizasyon Atmosferi	Tesisin atmosferini beğendim.	.80
Tesis Tasarımı	Tesisin tasarımı mükemmeldir.	.75
Tabela/skorboard	Tesisin tabela/skorboardu mükemmeldir.	.66

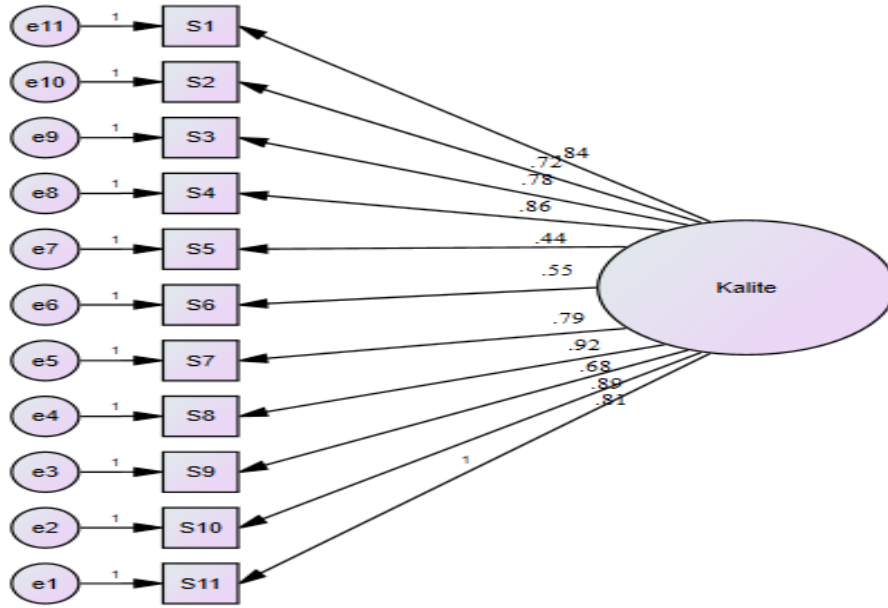
Ölçeğin alt boyutları ve her alt boyutu temsil eden madde ve madde yükleri tablo 2 de gösterilmektedir. Tablo incelendiğinde tüm maddelerin kritik değer olan .40 ve üzeri olduğu belirlenmiştir (Çokluk vd., 2016; Tabachnick & Fidell, 2013).

Doğrulatoryıcı Faktör Analizi

Doğrulatoryıcı faktör analizi bulguları tablo 3 de sunulmaktadır. Elde edilen bulguların ölçeğin belirtilen tüm değişkenlerin kabul edilebilir aralıklarda olduğunu göstermektedir (Bayram, 2010; Meydan & Şeşen, 2011). Ölçekte yer alan 11 alt boyuta yönelik oluşturulan 11 maddeli yapının uygun olduğu görülmektedir ($X^2/sd=4.88$, $RMSEA=.07$, $GFI=.90$, $CFI=.92$, $NFI=.91$, $IFI=.91$, $AGFI=.84$).

Tablo 3. Doğrulayıcı faktör analizi uyum değerleri tablosu

Model Uyum İndeks	Mükemmel Aralık	Kabul Edilebilir	Aralık Ölçek Değeri
X_2/df	$0 < X_2/df < 2$	$2 < X_2/df < 5$	4.88
RMSEA	$.00 < RMSEA < .05$	$.05 < RMSEA < .08$.07
GFI	$.95 < GFI < 1.00$	$.90 < GFI < .95$.90
CFI	$.95 < CFI < 1.00$	$.90 < CFI < .95$.92
NFI	$.95 < NFI < 1.00$	$.90 < NFI < .95$.91
IFI	$.95 < IFI < 1.00$	$.90 < IFI < .95$.91
AGFI	$.95 < AGFI < 1.00$	$.50 < AGFI < .95$.84

Şekil 1. Doğrulayıcı faktör analizi grafiği

Doğrulayıcı faktör analizinde madde yükleri Şekil 1’de kontrol edilmiştir. Standardize edilmiş değerlerin 1.0 değerinin altında olması madde yüklerinin uygun olduğunu göstermektedir (Aytaç & Öngen, 2012). Şekil incelendiğinde tüm maddelerin belirtilen kritik değerin altında olduğu görülmektedir.

Güvenirlilik Analizleri

Çalışmamızda güvenirlik analizleri olarak test tekrar test ve iç tutarlık yöntemleri kullanılmıştır (bakınız tablo 4). Test tekrar test toplam değeri .88 ve iç tutarlık katsayısı .90 olarak belirlenmiştir. [Tavşancıl \(2005\)](#)'a göre elde edilen bulgular ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Madde-toplam korelasyon ve madde çıkarılırsa Cronbach Alfa değeri tablosu

Madde No	Madde-Toplam Test Korelasyonu	Madde Çıkarılırsa Cronbach Alfa Değeri
Madde 1	.55	.90
Madde 2	.54	.90
Madde 3	.58	.90
Madde 4	.69	.89
Madde 5	.72	.89
Madde 6	.56	.90
Madde 7	.63	.89
Madde 8	.76	.89
Madde 9	.73	.89
Madde 10	.69	.89
Madde 11	.62	.89

Tablo 5'e göre madde toplam test korelasyon değerlerinin tamamının pozitif ve kritik değer olarak kabul edilen .30 ve üzerinde olduğu görülmektedir. Ölçekte yer alan maddelerin çıkarılması durumunda iç tutarlık katsayısının değişme durumu madde çıkarılırsa cronbach alfa değerleri ile gösterilmektedir. Tabloya göre maddelerden herhangi biri çıkarıldığında toplam iç tutarlık değeri olan .90 değerinde değişme olmadığı ve herhangi bir maddenin ölçekten çıkarılmasının gerekmediği belirlenmiştir ([Alpar, 2010](#)).

TARTIŞMA

Bu çalışmada [Ko ve arkadaşları \(2021\)](#) tarafından alan yazına kazandırılan Büyük Katılımlı Spor Organizasyonlarında Seyircilerin Etkinlik Kalitesini Değerlendirmesi: Tek Madde Ölçümü ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenirliği amaçlanmıştır. Orijinal ölçek 11 alt boyutu ölçmek için 11

madde ile yapılandırmıştır. Çalışmamızda elde edilen AFA, DFA ve güvenirlik analizleri, ölçeğin orijinal formunda olduğu gibi 11 maddeli ve tek boyutlu yapısını doğrulamıştır.

Çalışmamızda ölçek yapısını test etmek (yapı geçerliği) için AFA analizi kullanılmıştır. Analiz sürecinde alan yazında daha güvenilir olarak ifade edilen maksimum olabilirlik ve eğik döndürme yöntemlerinden direk oblimin tercih edilmiştir (Myung, 2003; Spanos, 1999). Yapılan faktörleştirme ve döndürme işlemleri sonrasında madde yükleri kontrol edilmiştir. Alan yazında madde yüklerinin .30 ve üzerinde olması önerilmektedir (Büyüköztürk, 2007). Çalışmamızda elde edilen madde yükü bulguları kabul edilebilir aralık olan .56 ile .81 arasındadır. Ölçeğin orijinalindeki gibi her alt boyutu ölçmek için yapılandırılan her maddenin Türk kültürüne uygun olduğu belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2007). Büyük Katılımlı Spor Organizasyonlarında Seyircilerin Etkinlik Kalitesini Değerlendirmesi ölçeğinin uzun versiyonunda madde yükü aralığı .54 ile .92 olarak belirlenmiştir. Ko ve arkadaşları (2021) tarafından tek madde ölçümü versiyonunda ise maade yükleri .57 ile .83 aralığında olduğunu tespit edilmiştir. Ölçeğin orijinal uzun versiyonunun Türk kültürüne uyarlanan çalışmasında (Şimşek, 2014) madde yükü aralığı .42 ile .77 aralığında tespit edilmiştir. Ölçeğin orijinal iki versiyonu ve Türk kültürüne uyarlanan uzun versiyonundan elde edilen bulgular ile çalışmamız bulgularının paralellik göstermesi, ölçeğin Türk kültürüne uygun olduğunu işaret etmektedir.

Alan yazındaki faktör yapısını inceleyen çalışmalarda açıklanan varyans yüzdesinin önemli olduğu ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2007; Peterson, 2000; Tabachnick & Fidell, 2013). Açıklanan varyans yüzdesinin olması gereken değeri ile ilgili farklı yorumlar alan yazında görülmektedir. Bu çalışmada Kline (2005) tarafından belirtilen faktör yapısı için en az % 50 açıklanan varyans olması gerekliliği kriter olarak belirlenmiştir. Çalışmamızda 11 maddeli tek yapı toplam % 51.24 varyans açıklamıştır. Elde edilen sonuç faktör yapısı için yeterlidir (Kline, 2005).

Büyük Katılımlı Spor Organizasyonlarında Seyircilerin Etkinlik Kalitesini Değerlendirmesi: Tek Madde Ölçümü ölçeğinin yapı geçerliği için uygulanan DFA analizi sonuçlarına göre RMSEA değerinin .07, NFI değerinin .91, GFI değerinin .90, IFI değerinin .91, CFI değerinin .92 ve AGFI değerinin .84 olduğunu göstermektedir. Bulgular 11 madde ve tek yapı ölçek, Türk kültürüne uygundur (Schermelleh-Engel & Moosbrugger, 2003). Ölçeğin kısa formunun CFI değeri .93 ve RMSEA değeri .09 ile çalışmamız bulguları ile paralellik göstermektedir (Ko vd., 2021).

Ölçeğin güvenirlik analizleri için kontrol edilen test tekrar test ve cronbach alfa iç tutarlık sonuçları ölçeğin güvenirlik değerlerinin yeterli olduğunu göstermektedir. Bulgularımıza göre tek boyutlu ölçeğin test tekrar test değeri .88 ve iç tutarlık değeri .90 ile oldukça yüksek bulunmuştur (Alpar, 2010). Orijinal ölçeğin iç güvenirlik değerleri, çalışmamız bulgusu gibi oldukça yüksek bulunmuştur (Ko vd., 2021). Test tekrar test yöntemi ölçeğin orijinalinde kullanılmamış olsa da Türk kültürüne

uyarlanan Büyük Katılımlı Spor Organizasyonlarında Seyircilerin Etkinlik Kalitesini Değerlendirmesi: Tek Madde Ölçümü ölçeğinin güvenilirliğini teyit etmektedir (Tavşancıl, 2014).

SONUÇ

Büyük Katılımlı Spor Organizasyonlarında Seyircilerin Etkinlik Kalitesini Değerlendirmesi: Tek Madde Ölçümü ölçeğine yönelik gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlik analizi sonuçları ölçeğin Türk kültürüne uygun olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türk alan yazınına iki açıdan katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Büyük katılımlı spor organizasyonlarında Türk seyircilerin etkinlik kalitesini değerlendirmesi ölçek sayesinde gerçekleştirilebilecektir ve alan yazında Şimşek (2014) tarafından kullanılan kalite algısı ölçeğinin madde sayısının fazla olması ve ölçme sürecinde karşılaşılan zorluklar açısından Türk kültürüne uyarlanan bu ölçme aracın faydalı olacağı düşünülmektedir.

ORCIDs

Alparslan Aziz Tunç <https://orcid.org/0000-0003-3480-8350>

Oruç Ali Uğur <https://orcid.org/0000-0001-5454-7392>

KAYNAKÇA

- Alpar, R. (2010). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlik*. Detay Yayıncılık.
- Aytaç, M., & Öngen, B. (2012). Doğrulayıcı faktör analizi ile yeni çevresel paradigma ölçeğinin yapı geçerliliğinin incelenmesi. *İstatistikçiler Dergisi: İstatistik ve Aktüerya*, 5(1), 14-22.
- Bayram, N. (2010). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş AMOS uygulamaları*. Ezgi Kitabevi.
- Biscaia, R., Correia, A., Santos, T., Ross, S., & Yoshida, M. (2017). Service quality and value perceptions of the 2014 FIFA World Cup in Brazil. *Event Management*, 21(2), 201–216. <https://doi.org/10.3727/152599517X14878772869685>
- Brislin, R. W. (1986). A culture general assimilator: Preparation for various types of sojourns. *International Journal of Intercultural Relations*, 10(2), 215-234. [https://doi.org/10.1016/01471767\(86\)90007-6](https://doi.org/10.1016/01471767(86)90007-6)
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Spss veri analizi el kitabı*. Pegem A. Yayıncılık.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Akademi.
- Diamantopoulos, A., Sarstedt, M., Fuchs, C., Wilczynski, P., & Kaiser, S. (2012). Guidelines for choosing between multi-item and single-item scales for construct measurement: A predictive validity perspective. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 40(3), 434–449. <https://doi.org/10.1007/s11747-011-0300-3>

- Gardner, D. G., Cummings, L. L., Dunham, R. B., & Pierce, J. L. (1998). Single-item versus multiple-item measurement scales: An empirical comparison. *Educational and Psychological Measurement*, 58(6), 898–915. <https://doi.org/10.1177/0013164498058006003>
- Getz, D., O'Neill, M., & Carlsen, J. (2001). Service quality evaluation at events through service mapping. *Journal of Travel Research*, 39(4), 380–390. <https://doi.org/10.1177/004728750103900404>
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–524. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.3.511>
- Kelley, S. W., & Turley, L. W. (2001). Consumer perceptions of service quality attributes at sporting events. *Journal of Business Research*, 54(2), 161–166. [https://doi.org/10.1016/S0148-2963\(99\)00084-3](https://doi.org/10.1016/S0148-2963(99)00084-3)
- Kim, S. K., Yim, B. H., Byon, K. K., Yu, J. G., Lee, S. M., & Park, J. A. (2016). Spectator perception of service quality attributes associated with Shanghai Formula One. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 19(2), 153–171. <https://doi.org/10.1108/IJSMS-04-2016-011>
- Ko, Y. J., Kim, M. K., Kim, Y. K., Lee, J., & Cattani, K. (2010). Consumer satisfaction and event quality perception: A case of US Open Taekwondo Championship. *Event Management. An International Journal*, 14, 205–214. <https://doi.org/10.3727/152599510X12825895093597>
- Ko, Y. J., Kwon, H. H., Kim, T., Park, C., & Song, K. (2021). Assessment of event quality in major spectator sports: single-item measures. *Journal of Global Sport Management*, 1-17. <https://doi.org/10.1080/24704067.2021.2001353>
- Ko, Y. J., & Pastore, D. L. (2005). A hierarchical model of service quality for the recreational sport industry. *Sport Marketing Quarterly*, 14, 84–97.
- Ko, Y. J., Zhang, J. J., Cattani, K., & Pastore, D. L. (2011). Assessment of event quality of major spectator sports. *Managing Service Quality*, 21(3), 304–322. <https://doi.org/10.1108/09604521111127983>
- Koo, G. Y. (2009). Examination of the causal effects between the dimensions of service quality and spectator satisfaction in minor league baseball. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship*, 11(1), 41–54. <https://doi.org/10.1108/IJSMS-11-01-2009-B004>
- Kwon, H., & Ko, Y. (2006). Single item measures in recreational sport setting. *International Journal of Sport Management*, 7, 112–122.
- Kwon, H., & Trail, G. T. (2005). Feasibility of single-item measure in sport loyalty research. *Sport Management Review*, 8(1), 69–88. [https://doi.org/10.1016/S14413523\(05\)70033-4](https://doi.org/10.1016/S14413523(05)70033-4)
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). Guilford Press.
- Li, S., Carlson, E., & Holm, K. (2000). Validation of a single-item measure of usual physical activity. *Perceptual and Motor Skills*, 91(2), 593–602. <https://doi.org/10.2466/pms.2000.91.2.593>

- Mahony, D., Madrigal, R., & Howard, D. R. (2000). Using the psychological commitment to team (PCT) scale to segment sport consumers based on loyalty. *Sport Marketing Quarterly*, 9(1), 15–25.
- Martin, D. S., Howell, R., Newman, C., & Martin, K. (2012). Validation of Eventserv-short: A brief measure of customer satisfaction with game day services. *Managing Service Quality: An International Journal*, 22(4), 386–398. <https://doi.org/10.1108/09604521211253487>
- Martinez, J. A., & Martinez, L. (2010). Some insights on conceptualizing and measuring service quality. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 17(1), 29–42. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2009.09.002>
- Meydan, C. H., & Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi ve AMOS uygulamaları*. Detay Yayıncılık
- Moon, K., Ko, Y. J., Connaughton, D., & Lee, J. H. (2013). A mediating role of destination image in the relationship between event quality, perceived value, and behavioral intention. *Journal of Sport & Tourism*, 18(1), 49–66. <https://doi.org/10.1080/14775085.2013.799960>
- Myung, I. J. (2003). Tutorial on maximum likelihood estimation. *Journal of Mathematical Psychology*, 47(1), 90-100. [https://doi.org/10.1016/S0022-2496\(02\)00028-7](https://doi.org/10.1016/S0022-2496(02)00028-7)
- Nagy, M. S. (2002). Using a single-item approach to measure facet job satisfaction. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 75(1), 77–86. <https://doi.org/10.1348/096317902167658>
- Nichols, A. L., & Webster, G. D. (2013). The single-item need to belong scale. *Personality and Individual Differences*, 55(2), 189–192. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.02.018>
- Peterson, R. A. (2000). A meta-analysis of variance accounted for and factor loadings in exploratory factor analysis. *Marketing Letters*, 11(3), 261-275. <https://doi.org/10.1023/A:1008191211004>
- Robins, R. W., Hendin, H. M., & Trzesniewski, K. H. (2001). Measuring global self-esteem: Construct validation of a single-item measure and the Rosenberg Self-Esteem Scale. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(2), 151–161. <https://doi.org/10.1177/0146167201272002>
- Sandvik, E., Diener, E., & Seidlitz, L. (1993). Subjective well-being: The convergence and stability of self-report and non-self-report measures. *Personality*, 6(3), 317–342. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1993.tb00283.x>
- Schermelleh-Engel K., & Moosbrugger H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Spanos, A. (1999). *Probability theory and statistical inference*. Cambridge University Press.
- Şimşek, K. Y. (2014). Etkinliğin kalite algısı ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Dünya Salon Atletizm Şampiyonası İstanbul 2012. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 19-33. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000250
- Tabachnick, B.G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics (6th ed.)*, Allyn and Bacon.

- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (2. Baskı). Nobel Yayınları.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. (5. Baskı) Nobel Yayınevi.
- Theodorakis, N. D., & Alexandris, K. (2008). Can service quality predict spectators' behavioral intentions in professional football? *Managing Leisure*, 13(3-4), 162-178. <https://doi.org/10.1080/13606710802200852>
- Theodorakis, N., Kambitsis, C., Laios, A., & Koustelios, A. (2001). Relationship between measures of service quality and satisfaction of spectators in professional sport. *Managing Service Quality: An International Journal*, 11(6), 431-438. <https://doi.org/10.1108/09604520110410638>.
- Theodorakis, N. D., Koustelios, A., Robinson, L., & Barlas, A. (2009). Moderating role of team identification on the relationship between service quality and repurchase intentions among spectators of professional sports. *Managing Service Quality: An International Journal*, 19(4), 456-473. <https://doi.org/10.1108/09604520910971557>
- Trail, G. T., & James, J. D. (2001). The motivation scale for sport consumption: Assessment of the scale's psychometric properties. *Journal of Sport Behavior*, 24(1), 108-127.
- Wanous, J. P., & Hudy, M. J. (2001). Single-item reliability: A replication and extension. *Organizational Research Methods*, 4(4), 361-375. <https://doi.org/10.1177/109442810144003>